

Düşünceleriniz mi Sizi Yönetiyor, Siz mi Düşüncelerinizi?

Her geçen gün daha da güçlenen kitle kültürü ve manipülasyonun, insan üzerindeki olumsuz etkileri de iyice belirginleşiyor. Bu olumsuz etkilerden belki de en önemlisi, insanların **eleştirel düşünme** yetilerini kaybediyor olması.

Tarihin hiçbir döneminde, sosyal ve politik gündem, reklamlar, diğer yaşamlar bu kadar gözünün önünde olmamıştı insanın. Ve dolayısıyla tarihin hiçbir döneminde insanın düşünce ve duygularını, inançlarını, davranışlarını etkilemek hiç bu kadar kolay olmamıştı.

Belki bu noktada düşünmeniz gerekebilir: “*Sıkıca bağlı olduğum, savunduğum fikir ve inançlarım gerçekten bana mı ait yoksa başka etkenler tarafından çok fazla maruz bırakılmamla zihnime izinsiz mi yerleştiler?*”

İnsanlar bir sloganı ya da konuşma konusunu ne kadar çok duyarsa söz konusu slogan veya konuşma konusu o kadar tanıdık hale gelir. Çok geçmeden, bu, dikkatli bir düşünmeyle ortaya konulan fikirlerden ayırt edilemez olur. Maalesef paketleme çoğunlukla o kadar etkili bir biçimde yapılır ki izleyici, dinleyici ya da okuyucu tamamen kendi kararını veremez olur. Bunun yerine, paketlenmiş görüşü, DVD’yi DVD oynatıcısına yerleştirir gibi zihnine yerleştirir. Sonra bir tuşa basar ve uygun görünen her an söz konusu görüşü ‘yendiden çalar.’ Düşünmek zorunda kalmaksızın kabul edilebilir bir performans sergilenmiş olur.

-Eleştirel Düşünme İçin Bir Rehber, -*Vincent Ryan Ruggiero*

İşte böylesi bir dönemde eleştirel düşünme her zamankinden daha fazla önem kazanıyor, hatta günümüzün en önemli yetkinliklerinden olarak görülüyor.

Peki nedir eleştirel düşünme?

- Bir şekilde edindiğimiz bilgileri hemen kabul etmek yerine dikkatle, hemen inanmadan, şüpheyile yaklaşmaktır.
- Dış dünyadaki fenomenleri, ideolojileri veya herhangi bir kavramı bütün yönleriyle değerlendirebilmektir.
- Merakı hep canlı tutmak, karmaşık bir durumun içinden çıkabilmek için zaman harcamaya istekli olmaktır.
- Her zaman tarafsızlığını koruma ve dengeli bir tutum sergileme gayreti içinde olmaktır. Ayrıca diğer insanların fikirlerine saygılı ve dinlemeye istekli olmaktır.

‘Ben olsam Dođu’daki tüm mekteplere “eleştirel düşünme” dersleri koyardım. Batı’nın aksine Dođu, bu acımasız mektepten geçmemiştir ve birçok zaafın kaynağı budur.’

-Aliya İzzetbegoviç

Eleştirel düşünmemizin önündeki en büyük engelin, dış dünyaya karşı sürekli duygularımızla hareket ediyor olmamız olduğunu söyleyebiliriz sanırım. Ne zaman eleştirel düşünmeyi hayatımızın merkezine koyup etkili bir düşünür olmayı seçersek, işte o zaman düşünceleri tarafından yönetilen değil de düşüncelerini yöneten bir insan olmuş oluruz.

Bir kişinin eylemleri, düşünceli çıkarımları rehber edinmemişse düşüncesiz dürtüler, dengesiz arzular, kapris veya anın şartları tarafından yönlendirilirler. Engellenemeyen ve yansıtıcı olmayan dışsal eylemi beslemek, insanı arzu, his ve şartların insafına bırakır ki bu köleliği teşvik eder.

-John Dewey

Haftanın Sorusu:

Son zamanlarda savunduğunuz bir fikir veya inancınız hakkında eleştirel düşünmeye zaman ayırdınız mı? Bu fikrin veya inancın kaynağı nedir ve hangi gerekçelere dayanmaktadır?

Haftanın Egzersizi:

Bir gün boyunca, her duyduğunuz veya okuduğunuz şeye karşı şüpheli yaklaşın. Bilgilerin kaynağını ve doğruluğunu sorgulayın, farklı bakış açılarını göz önünde bulundurun ve kendi fikrinizi oluşturmada önce tüm yönleri değerlendirin.